



LUTHERSKA KYRKOR

De lutherska kyrkorna är kristna samfund som följer läran och traditionen efter den tyske reformatorn Martin Luther. Samfunden i denna kategori är till största del nationella samfund med bas i Nord- och Mellaneuropa (Estland, Lettland, Ungern) och nordiska sjömanskyrkor (danska, isländska och norska kyrkorna). Till detta kommer Evangeliska fosterlandsstiftelsen (EFS) som är en demokratisk organisation inom Svenska kyrkan och Evangelisk-luthersk mission (ELM) som bröt sig ur EFS år 1911.

Sveriges överlägset största trossamfund är den evangelisk-lutherska Svenska kyrkan. Svenska kyrkan presenteras inte bland de statsbidragsberättigade trossamfunden då den inte tar emot statsbidrag enligt Lagen om statligt stöd till trossamfund och därför ej heller rapporterar sin statistik till SST. Statens stöd till Svenska kyrkan utgörs främst av att staten administrerar kyrkoavgiften utan kostnad för Svenska kyrkan, till skillnad mot andra trossamfund. Svenska kyrkan får också ett särskilt bidrag för underhåll av kulturhistorisk värdefull egendom. Mer om Svenska kyrkan på sid 54.

DANSKA KYRKAN I SVERIGE

Medlemmar: 175
Registrerade deltagare: 105
Församlingar: 1
Bildades: 1953

DANSKA KYRKAN OCH SJÖMANSKYRKAN är en evangelisk luthersk kyrka, som betjänar danskar i Göteborg, Stockholm och övriga Sverige med hembesök, dop, konfirmation, vigslar och begravningar. Det bor ca 9000 danskar i Göteborg och Stockholm. Detta gör kyrkan, i enlighet med den danska folkkyrkotraditionen, på danska språket och med den danska psalmboken och gudstjänstordningen. Kyrkan betjänar också danska sjömän, som kommer till Sveriges största hamn i Göteborg. Under året anlöper ca 650 danska båtar Göteborgs hamn.

Danska Kyrkans historia i Sverige går tillbaka till 3 maj 1953, då man invigde Danska Kyrkan i Göteborg. Sedan dess har kyrkan hållit gudstjänster varje vecka, och prästen har betjänat danska sjömän med samtal och kyrkliga handlingar. Fyra till sex gånger per år håller prästen också gudstjänst i Danska Kyrkan i Stockholm.

Danska Kyrkan och Sjömanskyrkan är knutna till ett förbund av danska utlandskyrkor och sjömanskyrkor. Detta sker genom paraplyorganisationen DSUK i Danmark, som också förmedlar kontakten till det offentliga och de kyrkliga organisationerna i Danmark. Danska Kyrkan och Sjömanskyrkan har som sin högste kyrkliga ledare biskopen i Köpenhamn. Kyrkan samarbetar med Svenska Sjömanskyrkan i Göteborg. Kyrkan har ett tätt samarbete med Danska Föreningen i Göteborg och Danska Generalkonsulatet i Göteborg samt Danska Ambassaden i Stockholm. Kyrkan samarbetar också med Föreningen Norden. Kyrkan har genom alla år varit den enda samlingsplatsen för danskar i regionen och varje söndag klockan elva hålls gudstjänst.

Danska kyrkan ligger i stadsdelen Änggården i centrala Göteborg och vill vara en integrerad del av lokalsamhället. Kyrkans lokaler används också av många olika föreningar. Fyra gånger om året utkommer kyrkans tidning "Ankerkaede". ●

EFS – EVANGELISKA FOSTERLANDS-STIFTELSEN

Medlemmar: 13 753
Registrerade deltagare: 25 660
Församlingar: 350
Bildades: 1856

EFS ÄR EN SJÄLVSTÄNDIG demokratisk organisation inom Svenska kyrkan, som betonar mission, ideellt engagemang och vardagskristendom. Rörelsen består av ca 15 000 människor som är medlemmar i någon av de 350 föreningar som finns spridda över Sverige. Föreningarna samverkar ofta med kyrkoförsamlingen. Vissa föreningar fungerar som fristående EFS-kyrkor. Antalet deltagare i de olika aktiviteter och sammankomster som föreningarna har uppgår till cirka 45 000 personer. EFS driver en teologisk högskola, har koppling till åtta folkhögskolor samt missionsarbete i sju länder. Barn- och ungdomsorganisationen Salt – barn och unga i EFS – har ca 6 500 medlemmar.

Ursprunget till EFS finns i 1800-talets nyevangeliska väckelserörelse, vars förgrundsgestalt Carl Olof Rosenius (1816-1868) smälte samman det lutherska arvet med inslag från pietism och herrnhutism. Sedan bildandet 1856 har EFS:s huvudmål varit att samla personligt engagerade människor för uppdraget att sprida evangeliet. Ur EFS sprang både det som skulle komma att bli Svenska missionskyrkan (som numera är en del av Equmeniakyrkan) och ELM – Bibeltrogna vänner. EFS har en särskild överenskommelse med Svenska kyrkan sedan 25 år tillbaka.

EFS delar Svenska kyrkans evangelisklutherska tro och bekännelse och betonar att det centrala i kristendomen är evangeliet, det vill säga budskapet om Jesus och särskilt hans död och uppståndelse för vår skull. Det är genom tron på honom och inte på grund av egna meriter och prestationer som människan får leva i gemenskap med Gud. Det kristna livet innebär att öva sig att lita på Guds förlåtelse och att vilja leva som en efterföljare till Jesus i vardag och samhälle. EFS betonar den personliga sidan av tron, användningen av bibelordet, mission både lokalt och globalt, samt alla kristnas ansvar för kyrkans uppdrag.

Hjärtat i EFS:s verksamhet är det arbete som bedrivs i de lokala föreningarna. Önskan är att skapa miljö för Gudsmöten, till exempel genom gudstjänster, bibelsamtalsgrupper, körer, barn och ungdomsverksamhet och syföreningar. Läger, konferenser och utbildningar för olika åldrar och målgrupper är också viktiga aktiviteter.

EFS vision är att många ska lära känna Jesus Kristus. Det sker genom att berätta om Kristus och att visa hans kärlek i handling. EFS framhåller att dagligt arbete och liv är en naturlig del av det kristna ansvaret för att bidra till en god samhällsutveckling i Sverige. Kristna kyrkor och organisationer spelar en viktig roll som kulturbärare och social kraft. Kunskap om religion och religionsfrihet är betydelsefullt för ett demokratiskt samhälle. ●

EVANGELISK LUTHERSK MISSION – BIBELTROGNA VÄNNER



Medlemmar: 1 655
Registrerade deltagare: 923
Församlingar/föreningar: 50
Bildades: 1909

EVANGELISK LUTHERSK MISSION – Bibeltrogna Vänner (ELM) är en missionsorganisation med verksamhet i Sverige och utomlands. Riksorganisationen ELM består av anslutna föreningar, församlingar och enskilda medlemmar. Ungefär 1 700 personer är medlemmar i någon av ELMs nästan 50 föreningar eller församlingar. ELM arbetar tillsammans med ungdomsorganisationen ELU och de regionala organisationerna ELM Nord och ELM Syd.

ELM är en frukt av 1800-talets nyevangeliska väckelse och bildades 1909. ELM har haft missionsnärer utsända i Eritrea, Etiopien, Kenya och Peru, och fortsätter stödja självständiga kyrkor i dessa länder. Sverige har arbetet organiserats kring de lokala missionsföreningarna och kringresande lekmanpredikanter. Missionsgårdar, tältmission, ungdomsläger och medieprojekt har också varit viktiga delar i verksamheten i Sverige.

ELM vill hålla fast vid Bibeln som Guds ofelbara

ord och ansluter sig till de evangelisklutherska beännelseskriterierna. Undervisningens huvudsyfte är personlig omvändelse till tron på Jesus Kristus som Herre och Räddare. Tanken är sedan att den omvända skall fortsätta växa och mogna i den kristna tron.

I de flesta föreningar och församlingar drivs verksamheten – till exempel gudstjänster och barngrupper – helt och hållet med ideella krafter. ELM kalllar, utbildar och sänder predikanter, missionärer, ungdomsledare utomlands och i Sverige. Många medlemmar i ELM kommer varje år till ELM Syds stora sommarmöte tredje helgen i juli. ELM (och dess samarbetsorganisationer) ger ut missionstidningen Till Liv, ungdomstidningen Insidan och barntidningen Droppen.

ELM vill fortsätta bedriva evangeliserande missionsarbete i och utanför Sverige. Ett sådant arbete förändrar människors liv och leder in i ett tjänande som märks i ökat socialt och samhälleligt engagemang. ELM vill fortsätta lyfta fram en biblisk världsbild med en människosyn som talar om ansvar, trohet och tjänande, liksom om möjlighet till försoning och upprättande. ●

ESTNISKA EVANGELISK-LUTHERSKA KYRKAN I SVERIGE



Medlemmar: 1 397
Registrerade deltagare: 3 089
Församlingar: 6
Bildades: 1942

ESTNISKA EVANGELISK-LUTHERSKA KYRKAN i Sverige betjänar den estniska folkminoriteten både religiöst och socialt. Kyrkan är genom sin moderkyrka i Estland medlem i Lutherska världsförbundet samt har del i Borgå-överenskommelsen. I Sverige finns det i dag sex församlingar varav de två största är församlingarna i Stockholm och Göteborg. Kyrkan betjänas av tre präster.

Den första församlingen i Sverige grundades i Stockholm år 1942. Därvid hade man mycket stöd och hjälp av framlidne biskopen i Skara, Sven Dannel. I samband med Sovjetunionens ockupation av

Estland hösten 1944 flydde omkring 30 000 ester till Sverige. De närmast följande åren grundades ett stort antal estniska församlingar, huvudsakligen i Syd- och Mellansverige, eftersom många präster fanns bland flyktingarna. Kyrkan spelade då en mycket central roll i flyktingarnas liv. Med åren har den svensk-estniska befolkningen dock minskat och så även antalet församlingar. Tack vare Estlands återvunna självständighet har kyrkans verksamhet i Sverige återigen stimulerats, dels genom kontakterna med moderkyrkan, dels genom medlemstillströmning av nyinflyttade ester.

Estniska evangelisk-lutherska kyrkans mest centrala läror är gemensamma med Svenska kyrkans och de flesta lutherska kyrkornas i världen. Kyrkan tror att Gud har uppenbarat sig i Jesus Kristus som blev människa och försonade mänskligheten med Gud. Uppenbarelsen har förmedlats i Nya och Gamla Testamentet, hålls vid liv i de tre klassiska trosbekännelserna och de konfessionella brev som är samlade i Konkordieboken. Det väsentligaste av dem är Augsburgska bekännelsen där Kyrkans mest grundläggande lärosats sammanfattas: Rättfärdiggörelse av Guds nåd genom tron. Söndagens högmässa intar en central roll i samfundets religiösa liv. Därutöver finns de vanliga kyrkliga förrättningarna såsom dop, konfirmation, vigsel och begravnin.

De allra flesta ester i Sverige är också medlemmar i Svenska kyrkan, men önskar oftast att förrättningarna ska vara tvåspråkiga (estniska/ svenska) och hållas i en estnisk församling. Därför betjänar samfundet en mycket större grupp av människor än de som är direkt anknutna till vår kyrka. Tredje generationen i Sverige med estniska rötter har ibland förlorat sitt hemspråk samtidigt som det finns nyanlända ester i Sverige. Samfundets vision är att kyrkan ska bli en naturlig mötesplats för alla ester: både för dem som har bott här i flera generationer och för de senare anlända. Samfundet har också en social verksamhet som bland annat består i att besöka gamla och sjuka, att hjälpa behövande och besöka estniska seniorhemmet för att fira gudstjänst. ●

ISLÄNDSKA KYRKAN I SVERIGE



Medlemmar: 0
Registrerade deltagare: 225
Församlingar: 1
Bildades: 1994

ISLÄNDSKA KYRKAN I SVERIGE driver församlingsarbete för islänningar som bor i Sverige under en längre eller kortare tid. Kyrkan har också till uppgift att ge stöd och själavård till patienter och anhöriga som kommer från Island till Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg och andra sjukvårdsinstitutioner i Sverige. IKS arbetar på samma evangeliska lutherska grund som Isländska statskyrkan och är en sjömanskyrka som skall tillgodose de isländska sjömännens andliga behov samt studerande, familjer och patienter från Island.

IKS startade sin verksamhet år 1994 då Isländska kyrkan sände en präst till Göteborg. Skälet var då att det fanns många islänningar som vistades på Sahlgrenska sjukhuset för organtransplantation. En församlingsstyrelse valdes och man började hålla gudstjänster och ordna barnverksamhet. Prästtjänsten drogs in 1997 när man flyttade transplantationerna till Köpenhamn. Fram till 2000 stod församlingen utan präst. Församlingsarbetet fortsatte dock och man kämpade för att få verksamheten på stabil grund igen. Åren 2000 till 2010 tillhandahöll Isländska statskyrkan igen en prästtjänst men församlingen har i övrigt inte haft någon annan personal. Lokaler för gudstjänster och annan verksamhet har hyrts av Svenska kyrkan både i Göteborg och på andra ställen.

I Sverige finns nu runt 8 400 isländska medborgare och för dessa vill IKS erbjuda barn- och konfirmationsverksamhet samt gudstjänstfirande. IKS erbjuder också läger för konfirmander från hela landet på Åh stiftsgård, och isländsk barnverksamhet i Göteborg, Lund och Stockholm. Föräldrarna tar i regel hand om barnverksamheten med stöd av prästen som kommer på besök.

Till följd av den ekonomiska krisen på Island kände den Isländska kyrkan sig nödgad att dra in prästtjänsten i Sverige år 2010. Men prästen kunde senare fortsätta – på deltid – med hjälp av ett samlat

bidrag från Svenska kyrkan, Isländska kyrkan och SST för att sköta den grundläggande verksamheten. Från 2010 fick prästen även nytt uppdrag. När de isländska sjukvårdsmyndigheterna åter började sända islänningar till Sahlgrenska sjukhuset för transplantationer fick prästen formellt uppdraget att stödja dessa patienter och deras anhöriga. Omkring 100 individer kommer av denna anledning till Göteborg varje år. Från 1 jan 2015 fick prästen igen heltidsanställning som präst för islänningar i Sverige. Församlingen har igen kunnat öka sin verksamhet och ser fram emot ljusare tider. ●

LETTISKA EVANGELISK-LUTHERSKA KYRKAN I SVERIGE



Medlemmar: 436
Registrerade deltagare: 774
Församlingar: 8
Bildades: 1946

GRUNDEN TILL DEN LETTISKA evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige är de 5 000 flyktingar från Lettland som 1944 kom till Sverige av vilka en överväldigande majoritet var lutheraner. Det kyrkliga arbetet påbörjades genom gudstjänster i flyktinglägren och senare på letternas arbetsorter i Sverige. 1946 bildades den första lettiska kyrkoförvaltningen utanför Lettland för samordning av församlingsarbetet och kyrkoförvaltningen i Sverige. En starkt bidragande orsak till den Lettiska kyrkans starka ställning i Sverige var det faktum att religionsfriheten i Baltikum upphörde vid den sovjetiska ockupationen 1944.

En ny tillströmning av letter kom efter Lettlands självständighetsförklaring 1991 och den ekonomiska krisen i Lettland 2009. I dag har den Lettiska evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige församlingar i Stockholm, Göteborg, Uppsala, Västerås, Norrköping, Linköping, Eskilstuna och Lund.

Lettiska evangelisk-lutherska kyrkans tro, bekän-nelse och lära är grundad i Guds heliga ord, såsom det är givet i Bibelns, Gamla och Nya Testamentets, profetiska och apostoliska skrifter. Kyrkan finns inte bara till för att vi människor skall söka oss mot

centrum, den är till för världens skull. Tron levs och verkar i det vanliga livet – när människor hjälper varandra att finna upprättelse, befrielse och hopp.

Som tros-, traditions- och kulturbärare är det kyrkans förpliktelse att på lettiska förrätta regelbundna gudstjänster och tillhandahålla övriga kyrkliga förrättningar som dop, vigsel och begravning. Sommarverksamhet bedrivs på Sandby prästgård på Öland för församlingarnas familjer, barn och konfirmander samt barn från svåra förhållanden. En viktig del av kyrkans arbete är undervisning och det diakonala arbetet att sörja för dem som lever i nöd, ensamhet och sorg. Genom samtal och hembesök stödjer kyrkan sjuka och gamla. Stödinsatser för nyinflyttade görs för att underlätta deras integration i samhället. ●

NORSKA KYRKAN I SVERIGE



Medlemmar: 1 236
Registrerade deltagare: 782
Församlingar: 1
Bildades: 1958

DEN NORSKA KYRKAN I STOCKHOLM och Sjömannskyrkan är en del av Sjömannskyrkan/Norska kyrkan i utlandet, som är aktiv över nästan hela världen. Kyrkan är en religiös, kulturell och social mötesplats för normän som bor i Stockholm under kortare eller längre tid. Kyrkan har inte något fast medlemsregister utan är öppen för alla normän och svenskar med norsk anknytning – till exempel de med en norsk make eller maka. Församlingens kyrkoblod skickas ut till ungefär 3 700 adresser fyra gånger om året. Sjömannskyrkan i Göteborg lades ned 2011 men det är fortsatt gudstjänst en gång varje månad i Norges Hus, där sjömannskyrkan i Göteborg förut huserade. Sjömansprästen i Stockholm administrerar den fortsatta kyrkliga verksamheten i Göteborg.

Den Norska kyrkans församling i Stockholm invigde 1976 sin egen kyrka: Kronprinsesse Märthas kyrka på Södermalm. Församlingen äger själva kyrkobyggnaden genom en norsk stiftelse. 1994 beslutade det norska Stortinget att alla norska kyrkor

i utlandet organisatoriskt skulle tillhöra Sjömanskyrkan/Norska kyrkan i utlandet. Sjömanskyrkan i Norge anställer och avlönar sjömansprästen. Husmor och sekreterare, vaktmästare och revisor finns också avlönade i församlingen. ●

UNGERSKA PROTESTANTISKA KYRKAN I SVERIGE



Medlemmar: 5 022
Registrerade deltagare: 0
Församlingar: 13
Bildades: 1947

UNGERSKA PROTESTANTISKA SAMFUNDET är verksamt i Sverige som registrerat trossamfund enligt lagen om trossamfund. Självårdsverksamheten på ungerska i Sverige påbörjades redan 1947, men det organiserade församlingslivet kom igång 1957 då 8 000 – 12 000 flyktingar kom till Sverige efter den krossade Ungern-revolten. Numera finns det ca 30 000 ungrare i Sverige och cirka 10 000 av dem är protestanter (luthersk-evangeliska, reformerta/kalvinister och unitariska). Av dessa lyckas samfundet hålla kontakten med ca 5 500 personer. Kyrkan är organiserad i 13 församlingar.

Mellan 1957–1999 fanns det alltid en präst för de ungersktalande heltidsanställd av Svenska kyrkan. Denna tjänst avvecklades 1999 då relationerna mellan Svenska kyrkan och staten förändrades. Sedan dess är Ungerska protestantiska samfundet ett registrerat trossamfund och prästen är anställd direkt av samfundet. Eftersom en betydande del av de ungerska protestanterna fortfarande är medlemmar i Svenska kyrkan får det Ungerska protestantiska samfundet alltjämt ett visst stöd därifrån.

Grunden och källan till samfundets tro, bekännelse och lära – som gestaltas i gudstjänst och kyrkoliv – är Guds heliga ord såsom det är återgivet i Gamla och Nya Testamentets skrifter, tolkade bland annat av reformationens ledare Martin Luther, Huldrych Zwingli och Jean Calvin och sedan sammanfattade i Augsburgska bekännelsen, Luthers lilla och stora Katekes, Heidelbergkatekesen – med flera.

Samfundets viktigaste aktivitet är att hålla regelbundna gudstjänster i lokala församlingar.

Ungerska protestantiska samfundet har i dag församlingar i Stockholm, Uppsala, Västerås, Eskilstuna, Jönköping, Borås, Göteborg, Halmstad, Ljungby, Växjö, Helsingborg, Sölvesborg och Malmö. Förutom gudstjänster hålls bibelstudier och andakter samt olika föredrag i samband med församlingsmöten, konferenser och läger. Till de kyrkliga ceremonierna hör dop, nattvard, konfirmation, vigsel och begravning.

Samfundets målsättning är att missionera Guds ord bland ungersktalande i Sverige, att dessa skall få lära känna Jesus Kristus, komma till tro och upptäcka församlingen som gemenskap och för liv och tjänst. Genom sin verksamhet vill samfundet främja en samhällsutveckling som kännetecknas av jämställdhet, respekt för mänskliga rättigheter och tolerans. Samfundet verkar för att kommande generationer ska ha möjlighet att skaffa kunskaper i kyrkans tro och lära, historia och kultur samt att aktivt verka för att upprätthålla de grundläggande värderingar som det svenska och europeiska samhället står på. ●